

Srednji vek-fevdalizem: obdobje od 1.476 do 1.1492. to je evropocentrična časovna razporeditev, kajti fevd. sist. se je razvijal tudi na drugih področjih celine v posebnih specifičnih oblikah. V Evropi razlikujemo frankovski, bizantinski in sredozemski tip. **Frankovski:** značilen je fevd (posest), ki se daje fevd. gospodu za opravljanje vojaške službe in za priznanje pokornosti. Fevd se lahko podeli naprej, s tem pa se razvije sist. odvisnosti nižjih in višjih fevdalcev oz. seniorjev ali vazalov. To je razvidno iz fevdalne piramide. **Bizantinski:** značilna je pronia (zemlja, ki se podeljuje s strani države le za opravljanje vojaške službe in se ne more prenašati dalje brez privolitve vladarja). **Sredozemski:** značilen je rimski kolonat, ki sloni na zakupnih razmerjih. V svetovni zgod. se razvija tudi arabski tip fevd. kot mešanica sužnjelastništva in fevdalizma. Prav tako je bil azijski tip, ki ima korenine v kitajski in indijski družbi. Manj pa je znano, kako se je razvijal svet J od Sahare in v predkolomb. Ameriki. Nastanek fevd. povezujemo s preseljevanjem Germanov in Slovanov. Sprožila so jih nomadska ljudstva. Prvi Germani so bili Huni, Slovani pa Obri ali Avari. Germani so se naseljevali na območje ZRCja, Slovani pa so v 6. in 7. st. naselili v Evropo (Rusija) in Balkan (še sklop VRCja). Največji del Rcja so naselili Franki. To je ozemlje Galije (Francije). Že zelo zgodaj so se prilagodili stari rim. ureditvi. Tako so postali nov tip države (značilna prepletenost rim. in germ. razvoja).

Iz rimskih latifundistov in cerkvenih dostojanstvenikov (rodovno plemstvo, plemenski poglavarji, vojaške starešine, visoki uradniki) se razvije fevdalno plemstvo (posvetno: baroni, vojvode, grofi); cerkveno: škofje, opati). Iz rimskih in germanskih sužnjev in kmetov se razvijejo fevdalni podložniki (hlapci, dekle, tlačani)

Za razliko od bizantinskega tipa fevdalizma (pronia, ki se podeljuje s strani države za opravljanje voj. dolžnosti) se v frankovskem fevdalizmu fevdi lahko podeljujejo naprej. Tako nastane fevdalna piramida višjih in nižjih fevdalcev. Zemlja se podeljuje naprej, dokler ne pridemo do zadnjega gospoda > **vazala**, ki ne podeli več, ampak se zemlja podeli le kmetu v zakupno razmerje.

V piramidi oblast od spodaj navzgor narašča, lastnina pa pada. Zemlja se je lahko podelila v dedni zakup. Fevdalno gospodarstvo predstavlja zemlja, ki je bila razdeljena na tri dele: 1. **dominikalna zemlja** (pridvorno gospodarstvo); 2. **kmečka z.** (huba); 3. **skupna z.** (srenjska). Ta urejenost izhaja iz načina 3-letnega kolobarjenja: 1. **ozimnica**, pšenica, rž; 2. **jaro žito** (ječmen, oves, proso, ajda); 3. **praha** (neobdelana z., pašnik). Poljedelska tehnika se je preko motike in rala v tem času izboljšala, uveljavi se pluzno poljedelstvo, brane, vile, lopate, grablje itn.

Z organizacijo zemljiških gospodstev in tehnike ter tehnologije obdelave površin se je izoblikovala obveznost pri podložnikih □

Renta: Naturalna: (pridelek, pravda > činž) *mala pravda* (priložnostne dajatve, jajca, perutnina, maslo, sir, vino, rozine; včasih težja od velike, ker so jo dajali ob določenih dnevih); *velika pravda* (določen del od osn. pridelka in živine; odvisna od velikosti hube, št. članov, živine, pridelka); **delovna** (tlaka, tlačani) izmerjena in neizmerjena (brezplačno delo na fevd. zemlji; 10-12 dni oz. 100 ali več dni), tlaka je bila vozna ali nevozna (od zore do mraka). Udeležiti so se je morali vsi za delo sposobni ljudje.; **denarna** (v Evropi se pojavi od 11. st. dalje) razviti fevd., blagovno, denarno gospodarstvo. // Velik del naturalnih obveznosti kot tudi delavnih dni tlake se je ovrednotilo v obliki denarja.

Desetina: edina stalna dajatev srednjeveškega kmeta, namenjena cerkvi.

Posmrtnina (zelo pomembna): po smrti gospodarja je moral naslednik dati najboljšo glavo živine. **Odškodnina:** vezana na različne dajatve ob mletju žita v grajskih mlinih, stiskalnicah za grozdje, olive in kovaštvu. Pri nas so kmetje za obrambo dežele dajali "**turški pfening**".

Iz vsega je razvidno, da je zemljiško gospod. predstavljalo celovito gospod.-politično in vojaško urejeno območje. Podeželje je skrbelo za fevdalca in obratno; on naj bi poskrbel za organizacijo dela in vojaško obrambo ozemlja. Takšno gospodarjenje imenujemo samozadostno ali **avtarktično**.

Trgovina je obstajala le znotraj posameznih kmečkih naselij in bližnje okolice. Občasno pa je obstajala tudi trgovina na daljše razdalje, ki je bila v rokah potujočih trgovcev (Arabci in Židje).

Mnogi zgodovinarji poimenujejo obdobje zgodnjega fevd. oz. zgodnje obd. sr. veka kot "**temačni srednji vek**". Ta trditev je v veliki meri nedorečena. Predvsem zaradi nekaterih razhajanj, ki so nastala zaradi pomanjkljivih virov oz. zaradi nerazumevanja svet. zgod. Še vedno je prisoten evropocentrizem in frankovska država, ki se je obnašala kot "blatna" država in z njo tudi njeni kralji z izjemo Krla Velikega, ki je popeljal takratno drž. skupnost v vojaško, politično in kulturno skupnost s prestolnico v Aachnu. Z njim se je uveljavila **pismenost** (slovarji), **jezik** (slonel na mešanici germ. in latin. korenov, vendar je dobil končno romansko osnovo). Razvije se **miselnost** (v nastajajočih cerkvah, v prvih šolah v okviru kraljevskega dvora), **pisava** (karolinška minuskula), **sist. gradbeništva** (deloma sloni na antiki, zanj so značilni debeli kamniti zidovi in temačni prostori, ki so še posebej pomembni pri nastajanju cerkva □ romanika).